

SLOVENSKI NAROD.

"Slovenski Narod" velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	K 24-	v upravnosti prejemam:	K 22-
celo leto	12-	celo leto	11-
pol leta	6-	četr leta	550
na mesec	2-	na mesec	190

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

V znamenju revolverja.

Dunaj, 5. oktobra.

V avstrijskem parlamentu se je danes zgodilo nekaj nečuvenega. Marsikatero burjo je ta zbornica, v kateri se tako ostro srečavajo narodna in gospodarska nasprotstva, že doživel, toda danes je kulminirala nacija strast in socijalno sovraščo v dveh prizorih, ki bodo kot sramotni maledi onečiščali zbornico, ki naj bi bila varuhinja in zaščitnica zakonitosti, pravice, demokratizma in narodne ter gospodarske enakopravnosti. Mlad desperat je napel svoj revolver na reprezentante državne oblasti, ministre, in le srečen slučaj je preprečil, da so vse štiri kroglice zgrešile svoj cilj in obvarovale zbornico, da ni postala morišče. Atentator baje izjavlja, da je imel namen ustreliti justičnega ministra Hohenburgerja in njegovi streli so resnično padli baš v trenutku, ko je poslanec dr. Adler v najostrejših besedah obsojal delovanje tega moža, ki je v avstrijsko pravosodje uvedel narodno pristranost, justico zavlekel nazaj v temno dobo onega sistema, ki je neljube besede in dejanja nudiščeval z nasilnostjo kazenskih paragrafov in policijskega terorizma, moža, pod katerega odgovornost dunajska sodišča baš obsojajo obupna dejanja nekaterih mladih ljudi z dolgoletnimi ječami: »Ni čuda, da se ljudstvo razburja, čudo je, da ta velika masa, ki danes v Avstriji trpi, ne izbruhne, kakor strel...«

V tem trenutku je počil revolver, kakor nastopi v gledališču akter na dano mu besedo... Kdo ve, kaj se je neposredno pred tem godilo v duši atentatorja, na katerega je moral vplivati govor sicer demokratčnega voditelja, kakor olje, ki ga vlijše v ogenj. Strast je izbruhnila ob sliki bede, ki jo je razvil eden najsijajnejših govornikov parlamenta v pretresljivih besedah in misel desperada, ki morda nima mesta kamor bi položil svojo glavo, ne kruna, s katerim bi zadostil gladnjemu želoudu, je v sekundah preletela dolgo vrsto očitanj in obdolžitev, ki jih meče posebno socijalna demokracija vladl v obrazu, dokler se ni ustavnila pri onem, ki kot član vlade po nauku sicer dem. stranke ni le sokriv obstojecih razmer, temveč, ki je tudi odgovoren za kruto maščevanje države nad onimi, ki so se upali nasilno demonstrirati proti draginji. Socijalna

demokracija, ki ni štedila z grožnjami, in ki je v organiziranju ljudskega gospodarskega gibanja le predalež zašla tudi v zgolji strankarsko politiko ter govorila in pisala v onem tonu, kateri vzbuja v nepoučeni in lahko razburljivi masi revolucionarni strasti, je v gotovem oziru tudi za današnji atentat odgovorna. Toda polovico krvide je pripisati onim činiteljem, pred katerimi se je val gospodarske bude dvigal vedno višje in višje, ki pa so hoteli zgraditi jez iz izjav in zatrdil, ter so malodušno in nedelavno prepustili, da se v ljudstvu vedno bolj razvija in utruječet zanemarjenega in opuščenega proletarijata, kateremu je sovražno vse, kar danes gospoduje v državi.

Streli podivljanega atentatorja so zgrešili svoj poseben cilj. In vendar so zadeli: vlado in parlament. Oba sta zakrivila mnogo. Prave odločnosti ni bilo niti na eni niti na drugi strani, manjkalo je korajže z energičnimi sredstvi storiti, kar se da...

Globoko je obžalovali, da je avstrijski parlamentarizem doživel sramoto, da ga morajo revolverski streli opominjati na dolžnosti, ki mu jih ljudstvo nalaga, še sramotnejše je dejstvo, da se zbornica splošne in enake volilne pravice ne more dvigniti iz protikulturnega nivoja, na katerega so potlačili najbolj barbarski narodni boji na višine mirnega in rednega zakonodajnega dela in da mora danes avstrijska demokracija, ki je stavila toliko mas in toliko upov v ta parlament, danes skoraj obupati nad terorizmom privilegiranih, ki je zavladal v državnem zboru bolj, kakor za časa kurijalnega sistema.

To je danes dokazal drug prizor, ne tako senzacijonel kakor revolverski atentat, pa gotovo odurnejši in bolj barbarski. Nemški poslanci, zastopniki onega naroda, ki se hvali, da je prinesel in razvil v Avstriji kulturo, so besneli proti češkim otročicem. Mali otroci, ki so prišli v spremstvu svojih mater, da poprosijo češke poslanke za šolo, iz katerih jih je izgnala bestijalnost dunajskih krščanskih socijalcev, so morali v smrtnem strahu bežati pred pestimi in divjimi kletvicami odraslih mož, katere je ljudska volja izbrala za zakonodajce, ter jih določila za reprezentante naroda... Težko se je odločiti, katero dejanje je večje obsođe vredno, ali atentat socialističnega anarhista, ali atentat nemških poslancev. V par-

lamentu, kjer smejo poslanci nekaznovano strahovati in napadati mladoletne otroke, kateri prosijo maternskega pouka, se čin revolverskega junaka, ki strelja na minstre, ne more preveč obsojati.

Žal, da se nahaja parlamentarno življenje v tako brezupni stagnaciji, da niti prvi, niti drugi dogodek ne obeta rodit blagodejnih posledic. Splošna apatija bo morda že jutri zavladala v zbornici, mesto dejanj, bomo slišali tisoče besed, in skrb za gospodarski ter kulturni napredok ljudstva se bo kazala v novih narodnih nasilnostih in starih socijalnih frazah. Že konec današnje seje je pokazal, da so burni dogodki današnjega dne vzbudili socijalne in narodne hujškače k »novemu delu«. Socijalni in narodni šovinism slavi danes v avstrijskem parlamentu svoje triume, pred njim pa se žalostno skriva upanje na boljše čase...

V naslednjem podajamo sejno poročilo:

Zbornica je najprej sklenila, da se vzemo na razpravo različni predlogi zoper draginjo, ki so jih vložili Čehi, Nemci in socijalni demokrati.

Prvi govornik je bil vodja socijalnih demokratov dr. A d l r. Ta je najprej obsobil postopanje Italije zoper Turčijo in hujškanje gotovih avstrijskih krogov, ki bi radi provzročili, da bi se Avstrija spuščala v adventure. Babil se je potem z oderuštvom kartelov in z oderuštvom pri živilih in končno ostro in srdito kritiziral postopanje dunajskih sodišč, ki nalagajo zaradi draginjskih izgrevov v Ottakringu tako strahovite kazni, da so se proti temu oglasili najmenitenje avstrijski juristi.

Ravno v trenotku, ko je dr. Adler udaril po justičnem ministru Hohenburgerju, je na galeriji počil strel, kateremu so sledili še stirje drugi. Dve krogli sta prileteli v pult poslancev Pogačnika. Min. Stürgkh je krogla pač lahko oplazila, a zadela ga ni.

Streli so provzročili nepopisen strah in nepopisno zmeščajno. Seja je bila prekinjena. Sele ko so atentatorji prijeli in ga zaslišali ter odpeljali, se je strel polegel in začelo se je živahnno zmerjanje med nemškimi in socijalnodemokratičnimi poslanci.

Sele ob pol 3. se je seja zopet začela, a se je koj zopet prekinila, ker je predsednik sklical načelnike strank na posvetovanje. Nemci so hoteli, da se naj seja sploh ne nadaljuje, a to ni obvezalo. Čez četr ure se je seja zo-

pet začela. Nemci so napravili najprej ministru Hohenburgerju ovacijsko, potem pa tuleč na socijalne demokrate, hoteli prisiliti dr. Adlerja, da bi nehal s svojim govorom. Dr. Adler je odzval, da se je zgodil atentat na ministre in je odklonil vsako odgovornost za ta zločin.

Povelj je na to besedo ministrski predsednik G a u t s e h, ki je dejal, da se ni čuditi, če se je zgodil atentat, ko se slišijo dan na shodnih govorov, ki so močno podobni dejanju, ki se je pravkar zgodilo. Gautsch je rekel, da je dr. Adler včeraj na nekem shodu rek: »Predno lakote poerkamo, se hočemo svojim sovražnikom vsaj maščevati. »Ministr. predsednik je končal z izjavo, da se ne boji in da bo vladva vzdržala red in zakonitost.

Krščanski socijalec Baechle, nemški liberalec Gross in nemški nacionalec Stölzel so nato srdito obsojali socijalne demokrate zaradi njihovih hujškanj in jim nalagali moralno odgovornost za zgodivsi se atentat, ministrskemu predsedniku pa je odgovarjal v imenu socijalnih demokratov Daszynski. Tudi o napadu nemških poslancev na češke otroke se je vnela velika dehata in junački Nemci so vse tajili in se delali lepe.

Konec seje je Gautsch še obžaloval in zavrnil interpelacijo nemških poslancev, ki so napadli angleškega poslanika Cartwrighta, češ, da dela na Dunaju proti Nemčiji naperjeno politiko.

Poslanec Malik o ministru Hohenburgerju.

Dunaj, 5. oktobra.

Atentat na ministra Hohenburgerja je danes vzbudil živahne pogovore o njega vzrokih. Poslane so v posameznih gručah disputirali zlasti v sodbah dunajskih deželnega sodišča, ki je nad otakriškimi demonstranti izreklo tako krute obsobe. Več kakor 45 let težke ječe so dobili večinoma mladi ljudje za dejanja, ki so ob drugih prilikah ostala popolnoma nekaznovana. Opetovanje se je danes opozarjalo na dogodke v Inomostu, kjer so nemški dijaki razdejali laško fakulto ter po mestu ogrožali življenje in imetje Italijanov, ne da bi bili potem primerno kaznovani. Poudarjalo se je, da je ravnalo dunajsko sodišče tako kruto na izrecno povelje justičnega ministra in tudi zadnjie avstrijske delegacije, je bilo slovenskemu delegatnemu 320 milijonov še premalo za vojne ladje, nikdar pa ni zinil niti besede, da bi se spomnil bedne slovenske ljudske šole.

Doslej država za naše ljudske šole ni imela še ničesar drugega, kakor zanikne okrajne šolske nadzornike, ki tirajo učiteljstvo, ki noče umazati svojega imena in svoje časti, po zaslugu krščanske ljubezni polnih božjih namestnikov v disciplinarni preiskave.

Obsojali strahovalno brezobzirno postopanje drža. Hohenburger je obsojal justičnega ministra posebno ostro posl. M a l i k. Poudarjal je, da to ni edini slučaj, v katerem zlorablja dr. Hohenburger svojo oblast. Ne le, kadar gre proti socijalnim demokratom temveč povsodi kjer pridejo v poštev politični ali narodni nasprotniki upravljata minister svoj resorci kot zvesti mandatar nemškega Nationalverbanda. Avstrijska justična je pod Hohenburgerjem dekla nemških nacionalcev in nastopa kruto proti vsakemu, ki je njih nasprotnik. Malik je nato pripovedoval o svojih pravdah proti spodnjestajerskim nemčurjem ter izjavil: »Nemški sodniki so se pokazali kot verni in poslušni službe tega sistema; moram priznati, da sem, akoravno Vsenemec, našel objektivno pravljnost le pri svojih največjih narodnih nasprotnikov, pri slovenskih sodnikih. Je žalostno, da moram tako govoriti o naših spodnjestajerskih justičnih razmerah, toda resnica ostane resnica. — Lepšega in sijajnejšega sprejela si slovenski sodniki ne morejo zeleti, kakor je to, ki ga jih daje eden najzagrizenejših sovražnikov vsega kar je slovensko.«

Draginja in učiteljstvo.

(Konec)

Dvakrat je že vse avstrijsko učiteljstvo, brez razlike narodnosti, zbrano na Dunaju, zaprosilo tudi sprejema pri cesarju v kabinetni pisarni, toda učiteljstvo preko prošnje ni prislo naprej. Sedaj pa dviga avstrijsko učiteljstvo svoj glas vnovič in kljče vladu, da je skrajni čas, da tudi država stori svojo dolžnost ter prisiskoči deželam za regulacijo učiteljskih plač na pomoč. Država ima vedno denarja dovolj, kadar gre za kakko drugo vprašanje, nai, ga ima enkrat tudi za trpinu, učitelja. Ko so zborovale zadnje avstrijske delegacije, je bilo slovenskemu delegatnemu 320 milijonov še premalo za vojne ladje, nikdar pa ni zinil niti besede, da bi se spomnil bedne slovenske ljudske šole.

Doslej država za naše ljudske šole ni imela še ničesar drugega, kakor zanikne okrajne šolske nadzornike, ki tirajo učiteljstvo, ki noče umazati svojega imena in svoje časti, po zaslugu krščanske ljubezni polnih božjih namestnikov v disciplinarni preiskave.

In mama ji hočeta ugoditi. Včeraj sta že dala besedo Ivanu Zamejcu.

»Kako pa gospod Zgovoren, ali se kmalu oženi s sodnikovo hčerkijo?« vpraša nesrečna Zalka Milo.

»Kaj praviš?!« se strašansko začudi Milo.

»Ali še ne veš?! se še bolj začudi Zalka.

»Da imate obe sodnikovi hčeri ženina, to vsem, drugega pa nič,« reče Milo.

»In Zgovoren je tudi snubec pri sodnikovih,« meni Zalka tako glasno, da je celo družba poslušala.

»Te snubi gospo svetnikovo, ali pa njenio kuharico,« se vmesa Železnik v njun pogovor.

Družba se je široko zasmajala Železnikovim besedam.

»Veš, gospod Šlamnik je Ogin, a sodni pristav Piš pa Danin ženiu,« pove Milo ter zvedavo pogleda Zravnico.

»Kaj nam ne poveste,« začuden je spregovori Zalkin oče. »Pri nas v Pristranju smo čuli povsem dragačen glas o tej zadevi. Zgovoren da se ženi pri sodnikovih, se nam je povedalo, kaj gospod Zraven?!«

»Da, tako je!« mu pritrdi Zraven.

(Dalej prihodnjek)

LISTEK.

Ljubezen in sovraščvo.

Povest.

(Spisal Anton Antonov.)

(Dalej.)

Človek ne ve, na kakšnega človeka naleti,« razlagata in se opravičuje Janez, in oči se mu spet zasvetijo. »Če se ne motim, je hotel vam povedati, da se je zarobil danes z Milo. Tako se nanreč meni zdi.«

»Ne govorite vendar takih nemnosti, Janez,« skoraj zakriči Ržen.

»Prav velike neumnosti so to res, ali utegnejo biti resnične,« reče Janez. Vsaj veliko se je danes govorilo o zaroki pri Železnikovih. Tisti gospod je nanreč zaprosil za Milino roko. Če mu jo je dala, ali mu je ni dala, mi ni znano. Natanko pa vem, da sta Železnik in Železnikova dala besedec.«

»To ni mogoče,« vzdihne Ržen.

»Gospod, jaz bi mesto vas prav ponizno odpuščanja gospoda Zgovorna,« se obrne Janez proti Šlamniku.

»Vi imate vedno kaj na vesti; kar precej to storite,« mu svetuje Šlamnik.

»Boste videli, gospod, da ima tudi Janez večkrat prav,« de Janez. »Le poslušajte! Se meni se ni kaj takega prijetilo, ko sem bil za strežja pri svojem stotniku, ki je bil samo takrat vesel, kadar se je napisal malage in takih tekočin. Čuvaj Svetišnik mi je pravil, da se gospodična pristranskega načelnika knja zarači v Postojnsko jarmo, kamor se je tudi on namenil, da si ohladi vroče sreč v hladnih podzemskih vodlinah.«

»Tu imate za liter vina, če je to res!« zakliče radostno Zgovoren.

»Če je čuvaj lagal, sem jaz tudi de Janez ter vzame denar če se da je Zgovoren tako razveselil nj

Vse zahteve, ki jih je stavilo avstrijsko napredno učiteljstvo na svojih shodih, smo zbrali tudi mi in jih izrekli v resoluciju.

Na izrednem zborovanju delegacije »Zaveze avstrijskih jugoslovenskih učiteljskih društev« dne 4. oktobra 1911 v veliki dvorani Mestnega doma zbrani učitelji

I. ponavljamo stare zahteve vseh organizacij avstrijskega učiteljstva, ki merijo na popolnитеv, oziroma na izprenembro § 55. državnega šolskega zakonika v tem smislu, da morajo biti minimalne plače, ki se ne smejo znižati v nobeni deželi, tako odmerjene, da učitelji lahko vse svoje moti posvetijo svojem poklicu in da tudi svojo rodbino lahko vzdrže po lokalnih razmerah. Kot take minimalne plače morajo veljati dohodki, ki gredo po vladnih dolobah c. kr. državnim uradnikom štirih najnižjih činovnih razredov;

II. da bo deželam mogoča izvedba take regulacije učiteljskih plač, opozarjajo državo na njen dolžnost, da neodločno izvede sanacijo deželnih finančnih svrhu regulacije učiteljskih plač, oziroma določi v ta namen deželam prispevek iz državnih sredstev;

III. pozivljajo vse merodajne činitelje, to je vse deželne odbornike in deželne šolske svete oih krovnini, ki so združene v Zavezi, da se z vsemi sredstvi in z resno voljo poprijejo končnoveljavne rešitve učiteljskega vprašanja v smislu zahtev resolucije I.

IV. posebno pa apelirajo na vse državne in deželne poslance, da se z vsemi silami zavzamejo za izpolnitve učiteljskih zahtev, ki so z ozirom na sedanje socijalne razmere neodložljive.

Resolucije so bile soglasno sprejeti, nakar je govoril kot zadnji govornik, z velikim navdušenjem sprejet, državni poslanec

dr. Ravnhar.

Slovenski učitelj je bil vedno zvest sobojevnik napredne ideje in prijatelj stranke, katere funkcionar sem jaz. To prijateljstvo naj ostane tudi za naprej verno in zvesto na obeh straneh. To, da učitelj ni državno nastavljen, stori razmerje med učiteljstvom in državo nenaravno. Šolstvo je državna institucija in za to bi moral biti država edini službeni gospodar učiteljstva. S tem bi bili razbremenjeni tudi skrajno obupne deželne finančne. S tem pa bi bil odvzet od učiteljstva tudi oni duševni jarem, ki tudi danes še tlači učiteljstvo k tloru. Na vseh koncih prirejajo shode proti draginji, deloma zelo burne shode in tudi o izgredih slišimo. Te izgredne obžaluje pač vsak izmed nas, vendar pa so sami obsebi umljivi. Tudi tu v Ljubljani so se vršili shodi proti draginji. Pozno, skoro najzadnji ste se oglastili tudi vi. Očital bi vam to, če bi ne vedel, da je vaše celo življenje en sam vzhlik gorja in obtožba krivičnosti človeške družbe. Vzle temu vršite vestno svoj poklic in priznati moram: Res trpin stete, a še večji ste junaki!

Tudi državni zbor, takozvana »ljudska zbornica« se je že začela pečati z vašim vprašanjem in se začela zanimati za vaše zahteve. Nato prečita poslanec Ravnhar tri predloga, ki so došli parlamentu in ki se deloma krijejo z izvajanjem zgornjih resolucij. Nekoliko bolj konkretna so izvajanja socijalnih demokratov, ki zahtevajo za učitelje od 4. do 9. leta uvrščenje v XI. činovni razred, od 10. do 16. leta v X., od 17. do 25. leta v IX. in od 26. do 35. leta v VIII. činovni razred. — Za svoje osebo bi dostavil k vašim zahtevam še, da naj določi država rok, do kdaj mora izdati deželni zakon v okvirju tega državnega zakona, to pa bi nasvetoval zato, ker vem da v naših razmerah ničesar ne dosežemo, če ni natančno določen čas do kajda se mora na vozeli razvezati.

Nato se je oglasil k besedi še učitelj Česnik, ki je predlagal izjavo, da odklanja učiteljstvo na podlagi § 55. z ozirom na sedanj počoj vsako odgovornost, če ne more zadoščati svoji nalagi, nakar je predsednik Jelenc z zahvalo poslancem in zborovalcem zaključil zborovanje.

Italijansko-turška vojna.

Boj za Tripolis je vedno divja. V sredo je začela italijanska mornačica zopet bombardirati tripolitske utrdbe. Velike škode ta bombardiranje ne bo napravil Turkom, ker je mesto Tripolis skoraj popolnoma zapuščeno.

Mnogo nevarnejše je gibanje, ki se je pojavilo v vseh večjih turških mestih proti inozemcem. Srednje tege gibanja je Solun, kjer Mladoturki neprenehoma hujskajo. S tem Mladoturki prav posebno otežkujejo misijo sedanjega kabineta.

Dogodki v Tripolisu.

V sredo so Italijani nadaljevali bombardiranje proti zunanjim utrdbam. Na notranje utrdbe niso streli, ker niso hoteli poškodovati mesta. Bateriji »Sultanie« in »Hamidie« sta demontirali. Ko je bojna ladja »Garibaldi« priplula v pristanišče, sta dva častnika preiskala baterijo in našla prazno. Zaklope pri kanonih so odvzeli. V bateriji so bili trije mrtveci. Nekatera poročila pravijo, da Turki niso še ponudili kapitulacije. »Corriere d' Italia« pa poroča, da se je mesto Tripolis že vdalo. Turški guverner sam je zaradi javnega reda in miru prosil, naj Italijani mesto zasedejo. Moštvo treh italijanskih ladij se je izkralo v Tripolis. Zasedli so vse baterije in so zastražili konzulante, cerkve, pokopališče, kakor tudi katališki bolnični, ne da bi se jim Turki upirali. Mesto je mirno in skoraj popolnoma prazno.

»Daily Chronicle« prinaša poročilo svojega vojnega poročevalca, ki je kot očividec prisostvoval bombardiranju Tripolisa. Poročalec je bil na krovu parnika »Tafna«, katerega je deset milij pred Tripolism ustavila italijanska križarka »Varese«. Prvi strel je bil namerjen v utrdbu Charhatti. V mestu in v pristanišču ni bilo ljudi. Nato so začeli streličati na drugo utrdbo. Turki so se branili z veliko energijo. Zadeli niso nobene vojne ladje. Ob 4. popoldne so Italijani zahtevali, naj se trdnjava voda. Ker ni bilo odgovora, so nadaljevali bombardiranje. Pristaniščne utrde so bile kmalu popolnoma razrušene. Streli ladje »Garibaldi« so razrušili svetilnik. Nemogoče je navesti izgube Turkov; vsekakso so pa velike. Do zdaj se ni ukral noben mornar. Turki so sami edstranili pomorske mine in revidirali morske načrte, da omogočijo transport svojih čet.

Z Egipta poročajo, da so Italijani začeli bombardirati tudi mesto Benghasi ter razrušili brezščično portasto. Turki in domačini so hoteli v torek prekoračiti tunezijsko mejo, toda francoske oblasti so to preprečile. Večje število Turkov, med temi tudi par vojaških zdravnikov, je skušalo z avtomobilom priti čez mejo, toda mejna straža jih je ustavila, nakar so se vrnili. »Secolo« poroča iz Avguste: Pri bombardiranju Tripolisa sta bili potapljeni dve turški torpedovki.

Pred Prezevo.

Poveljnik italijanske eskadre, vojvoda abruški, je na brzovojni ukaz iz Rima prepovedal, da bi odpeli italijanski torpedni rušilci v artski zalih. Nekateri menijo, da se bo zadeva mirnim potom rešila ali pa da bo akcija turške mornarice pred Prezevo začasno ustavljenata. Poroča se, da so Albanci po raznrvitvi pristanišča Guumenice razoržili in pomorili vse moštvo turških torpedovk, ki se je resilo na suho. Turška vlada skuša najeti grške parnike za transport petroleja, vode in živil v Tripolitanijo.

Carigradski list »Sabah« poroča iz Prezeve: Sovražna mornarica križa pred pristaniščem. Večina bomb, ki so padle v mesto, razvija strupene pline.

Turški kabinet.

Turški poslanik na Dunaju Redžid-paša je izjavil, da sprejme portfelj zunanjega ministrstva in bo takoj zapustil Dunaj.

Razpoloženje v Turčiji.

Poslane Riza Tevfik napada v »Jeni Gazetas« Mladoturke, ki so zlorabili ustavo, izgubili simpatije Evrope in si nakopali sovražstvo v deželi. Ce bi bil na krmilu pravi ustavni režim, bi to Turčiji napram Evropi ved koristilo nego oborožena sila. Vsi morajo na to delovati, da pride na krmilo vlada, ki bo vodila posle brez zunanjih vplivov. Vlada noče ugoditi vodilnim krogom v Solunu in začeti z ostromi odredbami proti Turkom. Vendar se pa pojavitva v Solunu jako nevarno gibanje.

Socijalisti v Solunu so organizirali v sredo protestni shod proti postopanju Italije v tripolitskem vprašanju. Na shodu so apelirali na solidaritev mednarodnega proletarijata, proti kolonialni politiki vseh kapitalističnih držav, posebno Italije. Govorilo se je v petih jezikih. Kar najostreje so obojsajo šovinizem turških mogočev. Sprejeli so resolucijo, naj se podpirajo mednarodni koraki v dosegovi svetovnega miru in naj se v tem oziru stopi v zvezo z vsemi socialisti v Turčiji in ostalih balkanskih državah. Končno so protestirali proti temu, da bi se vsi Italijani izgnali iz Turčije.

Dogodki v Italiji.

Na pristanišču v Genovi je v sredo odplul transportni parnik z 1200 vojaki v Tripolitanijo. Pred odhodom je prišel korni poveljnik Vomassi na krov ladje, da se poslovodi ob čet. Na parniku »Prinzessin Alice« Severnemškega Lloydja, ki se je nahajal v bližini, je pri tej prilikti zaigrala godba italijansko kraljevo koračnico,

kar je vzbudilo med vojaki in ljudstvom veliko navdušenje. General se je za to zahvalil. Te dni odpelje neki parnik pripravljen za radiotelegrafno postajo v Tripolisu.

Italijanski agenti hodijo po Beli in ponujajo v ondutnih premogokopih zelo visoke cene za premog. Italijani so v Antverpni in Rotterdamu najeli veliko število ladij za transport premoga.

O papežu se poroča iz Vatikana slediče značilen dogodek: Sin nekega višjega papeževega uradnika je bil vpoklican kot rezervnik. Predno je odšel k svojemu polku, ga je pozval papež k sebi ter se informiral o njegovih osebnih razmerah in ga opomnil, naj izpolnjuje svoje dolžnosti kot državljan in vojak.

Škof Bonomelli v Kremoni je izdal pastirskega list, v katerem odobruje vojno, ki se vodi za civilizacijo in proti brezvercem. V Cagliariju je nadškof blagoslovil vojake, ki so odhajali na bojišče. Dva duhovnika sta prinesla kos raztrgane rdeče-rumene zastave, ki je bila odvzeta Turkom v boju pri Lepantu.

Bosanski muhamedanci grofu Aehrenthalu.

Muhamedanska stranka v bosanskem saboru je brzovila grofu Aehrenthalu, da sočustvujejo kot predniki carigradskega kalifata z usodo Turčije, ker smatrajo nesrečo Turčije kot nesrečo Islama. Poslanci prosiči grofa Aehrenthala v imenu bosanskih muhamedancev, naj skupno z drugimi evropskimi faktorji deluje na to, da se prepreči nadaljnje prelivanje krvi. Italija je napadla mirno Turčijo v trenotku, ko je ta uvajala v deželo evropsko kulturo. Bosanski muhamedanci upajo, da se bo monarhija postavila na stran pravice. To bi prineslo monarhiji čast, pa tudi korist.

Velesile.

Berolinski »Presstelegraph« poroča iz Pariza: Iz zanesljivega vira poročajo, da se kabinet v Londonu, Parizu in Petrogradu dogovarjajo zaradi onih korakov, ki naj se napravi, če bi prišlo v turško-italijanskem konfliktu do blokade Dardanel. Definitivno stališče bodo te tri vleva vlasti zavzete v par dneh. Najbrž se bo Italiji svetovalo, naj pod nobenim pogojem ne blokira Dardanel.

Politična kronika.

Atentat na ministre. Bilo je včeraj ob 3/2. popoldne, ko je med govorom dr. Adlerja počil na galeriji poslanske zborne prvi strel. Na ministrskem prostoru sta sedela samo naučni minister grof Stürgkh in južnički minister Hohenburger. Predsedoval je podpredsednik Jukel. Prvemu strelu je sledil klic »Živelja mednarodna socijalna demokracija«, na kar je revolver še štirikrat počil. Nastala je znečnjava, a vendar je dal prihitele predsednik dr. Sylvester znamente, zapreti vse izhode. A tega ni bilo treba. Atentator se ni umaknil s svojega prostora in se ni branil, ko so ga sluge prijeli. Dva policijski stražniki sta prevzela atentatorja in ga peljala v posvetovalno soko, kjer je bil zaslišan. Rekel je, da je socijalni demokrat in da je hotel ustreliti justičnega ministra. Povedal je, da je iz Dalmacije, a pridel si je napačno ime. Dognalo se je pa, da se imenuje Nikolaj Njeguš. Poslane Biankini je mnenja, da Njeguš ni Dalmatince, nego Črnogorec. Mož je bil slabno oblečen. Našli so pri njem še gorki revolver in hranilno knjizico. Po zaslišanju je bil odpeljan v policijski zapor. Sodi se, da bo tožen in sojen samo po paragrafu zaradi hudoletstva javne nasilnosti in ne zaradi poskušenega umora, ker je bil z druge galerije tako oddaljen, da s svojim revolverjem ne more nikogar ustreliti.

V ljudski dvorani mestnega magistrata na Dunaju se je vršil včeraj draginjski shod mesarjev, ki ga je sklicalo osrednje vodstvo za trgovino obrti in industrijo in katerega so se udeležili zastopniki 81 mest s skupaj nad 4.000.000 prebivalci in 161 zastopnikov zadruž in drugih korporacij s skupaj 385.000 članimi. Pozdravil je shod podžupan Porzer in želel shodu največ uspehov. Shod je sklenil nato resolucijo: Zastopniki vseh avstrijskih meščanskih strank izrazijo svoje pravno mnenje, da je vsak prepoved uvoza mesa in živine iz drugih, kakor veterinarne - policijskih vzkrov popularna nedopustna in da nobena izmed ob teh vlad ne more zabraniti uvoza, če se ta vrši pod sedaj veljavnimi rigoroznimi veterinarne - policijskimi predpisi.

Za skaniranju štajerskih trgovcev in prekupev s senom od strani židovskih senških trgovcev na Češkem. To skaniranje obstoji zlasti v tem, da se dopolnilo blagovne zaravne zaradi ene ali druge dozdevne napake, vendar pa imajo škodo prekupeci in konzumenti. Sklenilo se je obrniti na češko v nemško zvezo kmetijskih zadruž v kraljevini češki, da določita strokovnjake, kateri bodo v sporih zadevah odločevali, ali so zavrnitve upravičene ali ne. Sklenilo se je tudi na naprositi omjeni zvez, da naj dasta na razpolago skladniča, v katere se seno zloži, dokler se prepriča, da v tem navedenem vprašanju ne poravnava. Na Štajerskem bo odločevala v sporih zadevah Zveza kmetijskih za-

drug v Gradcu. Vsi trgovci in prekupeci so se zedinili, da se imajo v bodoče prodaje in dobave vršiti po ustanah graške blagovne borze. Cene za seno nekoliko nazadujejo.

Koroško.

Prekupeči na celovškem trgu. V zadnjem občinski seji v Celovcu je stavljal odbornik Welzlar predlog, da bi se spremeniil § 27. tržnega reda, ki dovoljuje prekupečjo na trgu. Prekupečja se je namreč na celovškem trgu že takoj razširila, da je skor ne mogoče, da bi konsument mogel kupiti naravnost od producenta. Ti prekupečevalci pokupijo od kmetov cele vozove živil in jih potem draže na trgu, kakor hočejo. Prekupečevalke gredo vsako jutro kmetom naproti ali jih počakajo še pred mitnico ter kupijo tam za primerno nizko ceno vse blago. Zato zahteva govornik, da se ta paragraf tržnega reda spusti ali spremeni in ta prekupečja prepove.

Krvavo maščevanje. V Hinterrejvi gostilni v Möllbrücke sta se sprila posestnikov sin Schobrov in neki ključavnicaški pomočnik. Schobrov je vrgel v šali ključavnica po tleh, kar je tega tako ujezo, da je takoj zapustil gostilno. Ko se je Schobrov vratil pozneje domov, ga je napadel ključavnica z nožem in ga dvakrat sunil. En bodljam mu je prerezal prsa druga pa ga je poskodoval na bradi in vratu. Schober je smrtno nevarno ranjen. Ključavnica so ujeli drugi dan in ga odali sodišču.

Primorsko.

Tržaški deželni zbor. Včeraj se je vršilo 5. zasedanje tržaškega deželnega zobra. Zborovanja se je udeležilo 47 poslancev. — Po daljši debati je vsprejemljen deželni zbor vse vladne predlage, ki se tičejo sprememb zakonskega načrta glede davka na prirastek vrednosti nepremičnin. Ta prvotni zakonski načrt je spremelj tržaški deželni zbor v zasedanjih dne 4., 9. in 11. novembra lanskega leta. Dalje je bil vsprejemljen proti 3. glasovanju nujni predlog poslance Fiamina glede ustanovitve laške pravne fakultete v Trstu. Spremeli so tudi enoglasno predlog ravno tega poslance, ki zahteva, da se goriško žensko učiteljice tako preuredi, da se lahko nudi didaktični in pedagoški pouk tudi italijanskim učencam. Poslanci Ferluga je stavil resolucijo v kateri zahteva, da vlada vse urede glede poskrbitve škole nastale vsled letnje suše. Tudi ta resolucija je bila sprejeta, nakar se je zasedanje ob polu desetih zaključilo.

Velik požar v Gradišču ob Soči. V četrtek ponoči je izbruhnil ogenj v gostilni »Alla Speranza« v Gradišču ob Soči. Ogenj se je zelo hitro širil. Rešiti niso mogli nicesar. Gospodinjava se je rešila v zadnjem trenotku s tem, da je skočila skozi okno v prvi nadstropju. Ogenj je uničil hišo »Speranza« in še zraven stojec poskrbstvo Mozetičovo. Škoda znaša nad 200.000 K, ki je delno krita z zavarovalnino. Kako je ogen

Vabilo na shod volilcev

ki bo

v soboto, dne 7. oktobra ob 8.
zvečer v Mestnem domu.

Na shodu se predstavi kandidat
narodno-napredne stranke za deželni
zbor, g. Adolf Ribnikar.

IZVRŠEVALNI ODBOR
narodno-napredne stranke
v Ljubljani.

Dnevne vesti.

+ Pod komando dr. Šusteršiča. Piše se nam z Dunaja: Dr. Šusteršič je imel danes v četrtek 5. t. m. podpolne konferenco z baronom Gaußem ter bo jutri o njej v seji Hrvatsko-slovenskega kluba poročal. To dejstvo samo na sebi ne vsebuje ničesar čudnega. In vendar je za razmre, ki vladajo danes v tej skupini jugoslovanskih parlamentarnih organizacij, v kateri se baje nahajata dva enakopravna činitelja klerikalnopravška »Hrv. slov. zadržica« ter istrski »Narodni klub« nad vse značilno. Kaže namreč, da si je dr. Šusteršič že prisvojil faktočno absolutno gospodstvo, ki se več ne ozira na avtonomijo in na pravice v njegovem klubu organiziranih korporacij ter se niti ne potrudi več držati se vsaj formalnih ozirov. Dr. Šusteršič je dal v »Slovenec« proglasiti, da je baron Gautsch povabil načelnika »Hrv. slov. kluba« na konferenco, to pa je bilo vse, kar je smatral za potrebno. Vsak abonent in čitalnj »Slovenca« je bil tozadnje vsaj o dejstvu samem informiran, član in pa prezidij »Hrv. slov. kluba« pa niti o tem ne. Če danes slučajno niso vzel klerikalnega glasila v roke, niso niti vedeli, da se njih načelnik nahaja pri ministrskem predsedniku, s katerim se dogovarja o situaciji in o bodoči taktiki »Hrv. slov. kluba« brez vednosti in brez direktiv onih korporacij, ki so v tem klubu združene. Morda je klerikalni voditelj danes že prevzel dolžnosti, ki večejo ne le njegove klerikalne pristaste, temveč tudi neklerikalni »Narodni klub«. Dr. Šusteršičev absolutizem je smelo segel čez meje ožje klerikalne družbe ter razpolaga hladno tudi z onimi, ki so zatrjevali, da si skupnost s klerikalnim voditeljem ne dajo pretvoriti v popolno podrejenost. V kratkih tednih je zamogel dr. Šusteršič žakelj, v katerega je prav pretkano vlovlj neklerikalne istrske poslanice, zavezati, in danes ga je prvič nesel seboj — na prodaj. — Vsa avtonomija, vsa enakopravnost se v Hrv. slov. klubu sme uveljavljati le tedaj, kadar to hoče gospod načelnik.

+ Zvišanje plač državnih uradnikov in zvišanje davkov. Vlada je predložila parlamentu zakonski náčrt ki zviša aktivitetne doklade državnih uradnikov počenši do VI. činovnega razreda in plače poduradnikov in slug. Zvišanje znaša za uradnike VI. čin. razreda 10%, za VII. razred 15%, za VIII. in IX. razred 20%, za X. 25% in za XI. 30%, pri poduradnikih in slugah pa 15% dosedanjih aktivitetnih doklad. Za zvišanje prejemkov drugih državnih nastavljencev je treba letnih 20 mil. 140.000 K, ter odpade od te vsote 14 milijonov na nastavljenje državnih železnice, 6.140.000 K pa na orožništvo, finančno moštvo, pošte in brzojavne uslužbence, pisarniške oficijante in pomočnike ter druge pogodbene nastavljenice in nekatere kategorije delavcev. Skupni zahtevki znaša okrog 33 milijonov kron, od katerih je 22.4 milijona kron nepokritih. Zato je vlada sklenila junktum tega zvišanja s povisanjem davkov in pristojbin ter hoče dobiti iz povišanja osebne dohodnine 15 milijonov kron in iz povišanja pristojbin pri zavarovanju, rentah in preskrbovalninah 3.4 milijona kron, končno pa še 4 milijone pri stavah pri totalizatorjih. Osebna dohodnina se bo zvišala o nim davkovačevalcem, ki imajo skrbeti samo za sebe ali poleg sebe samo še za eno osebo za 15, oziroma 10%. Sosrednino zvišanje davka hoče vlada vpeljati začenši od dohodka, ki presega 10.000 K in znaša povisanje 2.5% sedanjih davkov. Kot zgornja meja dohodnine je določenih 6.5% dohodka, Olajšave pa hoče vlada dovoliti malim gospodarstvom, ki nimajo nad 4000 K dohodka na ta način, da se dohodki članov gospodarstev ne prištejejo dohodkom voditelja gospodarstva. Zakon zahteva nadalje tudi vpogled v knjige tudi za prvo instanco za dalekosežnimi kaučelami za davkovačevalce. Onim produkcijskim podjetjem, ki izkažejo

w prvih 5 letih rentabilitet, ki znaša manj kot 4%, oziroma 6% se znaša normalni 10% davek na 6, oziroma 8%.

+ Klerikalne kreature so zopet na poslu. Zopet se delajo ogorčene in užaljene v največjih čustvih globoko prepričanih patriotov ter kriče, da dela »Slovenski Narod« na to, »da se Avstrija ponuja v potolči ter Srbu in Lahu v žrelo vrže.« In zakaj tako kriče? Ker smo se osmeliли po zaslugu oceniti delovanje gotovih nazovipatriotov in označiti njihovo bedasto in obenem brezvestno ščuvanje na vojno kot največji zločin, kot atentat na ljudsko blagostanje in na ljudske interese. In vendar je v eminentnem interesu Avstrije in vseh avstrijskih narodov brez izjeme, da se zagotovi naši državi do mirnega razvoja in se odstrani vse, kar bi moglo našo monarhijo zapleti v kakoršnikoli oborožen konflikt. Skušnje, ki smo jih imeli ob anekciji Bosne in Hercegovine, nas lahko v tem oziru pouče, kako drag je treba ljudstvu plačati akcije, ki so posledica nepremišljenih imperialističnih teženj. Dokazana stvar je, da so se davki prav vsled anekcije več kakor podvajili in da doda neznaša draginja, ki nas sedaj mori in tiči ob tla, ob časa, ko smo se pripravljali na kravo vojno radi Bosne. In vsa ona velikanska nova bremena in neznaša draginja, pod katero sedaj trpimo, smo si naprtili, dasi ni v Bosni počila niti ena puška. Nobenih vojnih operacij ni bilo potreba, a vendar smo za zgolj formalno posest onih zembla — dejansko ste bili Bosna in Hercegovina že itak zdavnaj naši — potrošili malodane eno milijard. In pri tej akciji je bila najobčutnejše prizadeta prava naša Kranjska! Prav v tistem času bi bilo treba pričeti z zgradbo belokranjske, oziroma dalmatinske železnice. Denar za to je bil že na razpolago. A prišla je ona težka kriza in denar, namenjen za zgradbo belokranjske železnice, se je porabil za mobilizacijo, mi pa še danes zmanjšamo na zdavnaj že nam obljuhjeno in zagotovljeno železnično, ki je za Ljubljano in za vso Kranjsko ravnožnost življenskega pomena! In sedaj se naj še zapletemo v kakšno avanturo z Albanijo ali celo v pravato vojno! Ali so klerikalni avanturisti sploh premislili, kaj se to pravi — vojna? Če bi imeli še trohico zdravih možganov v glavi, bi se moralni zavedati, da bi bila vojna lahko naravnost pogubnosna za vso državo, za nas Slovenec pa bi pomenjala smrt na narodnem in gospodarskem polju. Cisto gotovo je namreč, da bi bili Slovenci v eventualni vojni v prvih bojnih vrstah. Cvet našega naroda bi izkravil na bojišču, na gospodarskem polju pa bi bili potisnjeni najmanj za polstoletja nazaj. Že sam strah pred vojno ima na gospodarskem polju grozovite posledice. V času vojne napetosti med Nemčijo in Francijo je v Berolinu samo v enem dnevu šlo 1000 milijonov ljudskega denarja v izgubo. Ljudje so kakor besni drveli in denarne zavode ter dvigali svoje prihranke. V par dneh je bilo sto in sto milijonov pobranih iz zavodov in odtegnjenih prometu, zavodi pa postavljeni na rob gromnega propada. Sicer pa imamo majhen zgled, kaj pomenja na gospodarskem polju strah pred vojno, že tudi v Avstriji. V Prevezi so talijani streljali na dva turška čolna in razširila se je tudi neosnovana vest, da so na albansko ozemlje izkrali par sto svojih vojakov. Listi »Slovenec« so zakričali in jeli groziti z vojno proti Italiji. To je že zadostovalo, da so kurzi na dužniki rapidno padli in da je vsled tega v par urah šlo k vragu več milijonov ljudskega premoženja. In sedaj naj nastane faktična nevarnost, da izbruhne tu ali tam vojna, v katero bi bila zapletena tudi naša država. Kakšne bi bile posledice za nas Slovenec? Te posledice si upamo samo misliti, ne pa povedati. Pomislite samo na naše zavode, na naša podjetja! V nekaj urah bi bil celokupni naš narod na heraski palici! Vsek posten in rodoljuben Slovenec torej mora biti načelen nasprotnik vsake vojne, ki bi jo naj vodila naša država, ker bi bila vsaka takva vojna prava poguba za naš narod. Kdor se potem takem izmed Slovencev navdušuje za vojno, ta je čisto navaden lopov, ki se da voditi samo od umazanih spekulativnih namenov, zato naši pušči do dela ravnodušne in hladnokrvne, če tak lopov in spekulant, ki ščneje na krvavo klanje samo zategadelj, da bi si posamni individui napolnili žepe v albanskih gozdih, da bi dobil klerikalizem novo polje za izčermanje ljudskih mas in da bi se v splošni zmedni mordu zopet posrečilo ozivovtoviti zloglasno Petrov državo, očita poštem ljudem »izdajatelj« v »avstrofobstvo«, zato ker nečejo tuliti z volkovi, zato ker jim je »salus rei publicae suprema lex, ne pa vsekdar prazni žepi gotovih klerikal-

ih literantov à la »Gospodarska svezna«, ki se upajo rešiti grozeciga poloma samo v vojnem času, ko se da tako lepo v kalnem hrabiti! Sicer pa, kdaj smo skušali le z eno besedico odobravati ali celo zagovarjati laško tripolitancko avanturo? Mi bi »gentelmane« okrog »Slovenca« pozvali, naj nam svoje podvale in sponzorje natolocenja dokažejo, toda opuščamo to, ker vemo, da bi bilo brezuspešno delo apelirati na lojalnost, čast in poštenje pri ljudeh, ki so z vsem javnim in žurnalističkem delovanju dokazali, da so moralne propalice, politični ničvredneči, denuncijanti in tatoični časti in poštenja! Preveč bi si umazali roke, ako bi se hoteli, če tudi samo v polemiki, pečati s takimi izvrški človeštvu, ki hočejo s podlom in infernalnim denunciranjem nasprotnikov kovati zase političen kapital! Sicer pa povemo glasno in jasno, da se od patronov okrog »Slovenca« ne bomo dali učiti avstrijskega patriotsma! Patriotje na odgovor, kakor klerikalci, mi nismo! Povemo pa odkrito, ako je to komu ljubo ali ne, da stojimo nemajno na stališču, da je v življenskem interesu naše države, da se ohrami mir. Predpogoji za to pa je status quo na Balkanu! To stališče je tudi stališče naše oficijalne zunanjosti politike. Če pa je to zavzemanje za našo oficijalno zunanjost politiko že »avstrofobstvo« in »izdajstvo«, potem seveda ne zaslužimo drugega, kakor da se nas z ministrom Aehenthalom vred obesi na prvo poučljeno svetliklo! Kar pa se italijanske ekspedicije v Tripolitanijo tice, smo mnenja, da je to ekspedicijo — in naj se o njej drugače sodi, kakor se hoče, — v polnem obsegu — čujte, klerikalci! — odobravati, in sicer s strogo avstrijskega stališča! Čim bolj se Italija izkraví v Tripolitaniji in proti Turkom, tem manj je Avstriji nevarna v Trstu in Trentu! To je na dlani in samo tepeč ali pa ničvreden špekulant more trdit kaj nasprotnega. — Takšnih tepev je menda malo, takih lopovskih špekulantov, ki se oglašajo v včerajšnjem »Slovencu«, pa nemara zelo mnogo.

+ »Slovenec« — katoliški škof vojna. »Slovenec« je, kakor pravi, katoliški list in obenem glasilo katoliškega škofa. Kot tak imenuje italijansko ekspedicijo v Tripolitanijo rop, tolovajstvo. Ker je torej »Slovenec« glasilo katoliškega škofa, katerega razsvetljuje sv. Duh, vsaj tako se škof sam izrazil nasproti duhovnikom, potem mora biti rop in tolovajstvo to, kar »Slovenec« proglasila kot tako. Toda v Kremoni živi katoliški škof, ki se piše Bonomelli in ta je izdal pastirsko pismo, v katerem odobrava vojno v Tripolitaniji ter jo blagoslavlja, češ, da je v interesu civilizacije in vere, ker je na perjena proti nevernikom. Kdo ima sedaj prav, ali »Slovenec« in škof Bonaventura, ki pravita, da je italijansko-turska vojna tolovajstvo, ali škof Bonomelli, ki zatrjuje, da je ta vojna v interesu vere? Klerikalni Salomonij naj nam razloži to zagonetko!

+ C. kr. državna obrtna šola v Ljubljani. Kakor se nam poroča od poučene strani, se nova državna obrtna šola v Ljubljani otvoril dne 6. novembra. Ravnateljstvo bode v kratkem objavilo vse potrebne podatke o organizaciji zavoda, o sprejemnih pogojih in o pričetku vpisovanja.

+ Iz ljudskošolske službe. Gd. Marija Flander je imenovana za provizorično učiteljico na enorazredni ljudski šoli v Prežganjih. Za provizorično učiteljico v Rožnem dolu v érnomaljskem okraju je imenovana gd. Alojzija Premk. — Na osmerazredni mestni ljudski šoli pri sv. Jakobu se ustavovi osma paralelna in nastavi provizorična učna moč.

+ Iz ljudskošolske službe. C. kr. okrajni šolske svet v Kočevju je imenoval na mesto nadučitelja zdaj okr. šolskega nadzornika Primrose in absoluirano kandidatinjo Frančiško Stöckl za suplentinjo na deklinski ljudski šoli v Kočevju, suplentinjo Berto Lapajne za suplentinjo in voditeljico enorazrednice v Vel. Poljanah in bivšega prov. učitelja v Koprivnici Frana Langera za potomnega učitelja in voditelja enorazrednice v Ferdinandu. — C. kr. okr. šol. svet v Črnomlju je imenoval Južijo Luschützky za provizorično učiteljico v Suhorju. — C. kr. okr. šol. svet v Logatu je imenoval Leopoldino Kumpr za suplentinjo na ljudski šoli na Brezovici in namesto Jerice Zemljane, ki je dobila dopust, da vodi gospodarski tečaj »Mladike«, Ano Ravnihar za suplentinjo na ljudski šoli na Viču. — C. kr. deželni šolski svet je sporazumno s kranjskim deželnim odborom dovolil, da se aktivirajo na drugi mestni deželki ljudski šoli v Ljubljani k dosedanjim razredom trije paralelni oddelki in

da se v to svrhu nastavijo tri provizične učne moči.

+ Zelezničarji v pokoju. Nas vse prav veseli, da se zelezničarji gibljejo in se zavzemajo za svoje stane. Želimo jima popolno zmago. Ampak, da bi se pa kdo spomnil svojih starih tovarišev, ki še večjo bedo trpeči sedanji, tega ni slišati. Upokojeni si sami ne morejo pomagati, ker imajo roke zvezane s prošnjami se na nič ne doseže. Ze večkrat so prosili in prosili pa še odgovora ne dobijo. Posebno so zelezničarji južne zeleznic obžalovanja vredni in sicer starejši, kateri so popolnoma zavrženi, kateri imajo še pokojnino za nazaj. Pri državi se je že pokojnina dva-krat povisala pri državnih zeleznicah že pri leta 1910 s 1. januarjem in tudi že pri vseh privatnih podjetjih, samo pri južni zeleznicni ne za en vinar. Ker smo bili starejši uslužbenci prav slabno plačani in imamo prav majhno pokojnino s katero ne moremo več izhajati in moramo bedo trpeti, posebno pri tej strašni draginji, ko se je vse podražilo najmanj za 5%, zato apelujemo na aktívne tovariše, da bi se oni nas usmilili in tudi za nas kaj naredili, ker pridejo tudi za nami v pokoj.

+ Kuhanica in gospodinjska šola. Upravni odbor društva »Mladike« je v svoji zadnji seji med drugim sklenil, da društvo otvoril dne 1. novembra t. l. od c. kr. deželne vlade že dovoljeno kuhanško in gospodinjsko šolo. Na ustna v pismena vprašanja daje v zadavi sprejema in pogojev pojasnila upravnost internata v Subičevi ulici št. 9. V novem internatu se nudi bivšim gojenkam raznih sol tudi prilika, da se teoretsko in praktično izpopolne v posameznih predmetih, kjer jim po njih naziranju še nedostajajo potrebne zmožnosti.

+ Zlate poroko bodeta obhajala dne 9. oktobra v Kranju zakonska Anton Prevec, c. kr. državni pristav v pokoju in njegova soprona Albina Prevec rojena Jalen. Prvi je star 77 let, soprona njegova 73 let. Ob sta še čila in zdrava. Slavnost se vrši v najoznjem rodbinskem krogu. »Za etični dan« je napravila kartonažna tovarna in trgovina s parnjem IV. Bonači lične znake, ki so jih nosile sodelovalke pri etičnem dnevu, brezplačno. Za to prijazno uslužnost se tej narodni tvrdki odbor za etični dan in srčno zahvaljuje. Pod geslom »smeti iz Kranja« smo prejeli še 2 K za etični dan. — Hvala!

+ Koncert Burian. Za koncert Burian, ki se vrši dne 9. oktobra v Unionski dvorani, se je že pričela razprodaja vstopnic, po katerih zeljete povprašujejo. Priporočati je, da si pravčasno priskrbite vstopnice. Vstopnice se dobre pri Drischlu.

+ Iz Mokronoga. Veliki požar je bil za Mokronog grozna nesreča. Nasilni so se brezvestni ljudje, ki skušajo iz te nesreči kovati dobiček. Po deželi se namreč klatijo različne osebe in beračijo za podpore, četudi jih niso potrebne oziroma po požaru niti prizadete niso. Tudi če je možno hodijo takci ljudje. Dobrošeno občinstvo naj bo posvarjeno pred temi ljudmi in kdo bi takega človeka zasačil, naj ga izroči policiji ali orožnikom. Kdo ima na pravu, ali »Slovenec« in škof Bonaventura, ki pravita, da je tega možnosti, da se vloži na Mokronogu, ki je prevzel skrb, da se darovi pravčno in pošteno razdele.

+ Elektroradiograf »Ideal«. Danes v petek, dne 6. oktobra specijalni večer. Čudovitosti planinske železnice (Naravni posnetek.) Gosp. Katz se boj vede. (Kom.) Iz Neapolja v Salerno. (Prekrasni naravni posnetek.) Ženitovanje in samokres. (Ameriška drama.) Zipper pri dresuri. (Varieteta slika.) Mladostne burke. (Komično.) — V soboto »Grešna ljubezen« (Drama v treh dejanjih iz življenja odličnega sveta.) — V torek največja senzacija. V zadnjem trenotku. — V torek drama z Asto Nielsen sam pri večernih predstavah.

+ V mestni klavniči se je zaklalo od 17. do 24. septembra 59 volov, 6 bikov, 10 krav, 205 prašičev, 130 tel, 35 koštronov in 2 kozlička. V peljnjem mesecu je bilo 650 kg, zaklano živine pa se je vpeljalo 11 prašičev in 27 telet.

+ Zaradi nevarne grožnje aretovanja. Ko je pred včerajšnjem poslovodja pri »Balkanu« opozoril 27letnega delavca Franca Vidica, da naj hitreje dela, ga je to tako vjezilo, da mu je zagrozil, da ga bode ubili. Potklicani stražnik je Vidica aretoval.

+ Žepna tatvina. Ko je pred kratkim prišel v Ljubljano nek mlinar, je prenočil v neki gostilni v Kolodvorski ulici, kjer se je zjutraj prebudil in pogrešil iz žepa denarnico, v kateri je imel 170 K denarja. Po ovadbi so našli prazno denarnico pod mizo. O storilcu ni še nobenega sleda.

+ Z

za predsednika. Do tozadavnega sklepa pa ni prišlo. Drugi, zlasti pa slovenski poslanci, pa hočejo proti Silvestru remonstrirati na ta način, da oddajo kolikor mogoče malo glasov. Krščanski socialisti zahtevajo, da v previdij ne pride noben socijalni demokrat, tudi ne sedanjem podpredsednik Pernerstorfer. Skoro gotovo pa je, da bodo vsi člani sedanjega prezidija iznova izvoljeni.

Dunaj, 6. oktobra. Današnja seja poslanske zbornice je zelo mirna. Na dnevnem redu je proračun za leto 1912. Finančni minister ima za svoje ekspose le malo poslušalev, skoro nihče ne pazi na njegova izvajanja. V zbornici vlada nemir, poslanci se razgovarjajo o včerajnjem atentatu in o volitvi v previdij. Za finančnim ministrom bo govoril justični minister Hohenburger, katerega so nemški poslanci prav spretno vedeli obdati z glorijsko mučeništvom in ki je dobil iz kabinetne pisarne že tudi cesarjeve čestitke.

Državni proračun.

Dunaj 6. oktobra. Državni proračun za leto 1912, ki ga je predložil finančni minister državnemu zboru znaša na zahteved skupno **2.916.685.263 K.**, čemur stoji nasproti kritje v znesku **2.916.990.344 K.** Prebitki je tedaj **305.081 K.** Po eksposetu finančnega ministra je predložila vlada takozvano uradniško predlogo.

Prezidij poslanske zbornice.

Dunaj, 6. oktobra. Po eksposetu finančnega ministra so se vrstile volitve prezidija. Nemški »Nationalverband« se je že dopoldne obrnil na »Češki klub«, da bi Pernerstorfer ne bil več izvoljen v previdij. »Češki klub« je to zahtevalo zavrnili. Koliko je izgubil na ugledu predsednik dr. Sylvester, se da sklepali iz tega, da je dobil 100 glasov manj kakor zadnjic. Volila ga ni niti polovica zbornice. Izvoljen je bil z 237 glasovi, med tem ko so dobili podpredsedniki Pogačnik, Romanecuk, Kunschak po 295 glasov, Juckel 258 glasov, Pernerstorfer 183 glasov, in sicer zaradi tega, ker nemški poslanci niso volili.

Interpelacija posl. Rybařa.

Dunaj, 6. oktobra. Posl. Rybař je interpeliral danes zunanjega ministra zaradi albanskega vprašanja. Interpelacija je podpisana od voditeljev vseh parlamentarnih strank ter vpraša, ali so avstrijski trgovski interesi na Balkanu, zlasti v Albaniji vsled italijansko-turskega konflikta ogroženi. Nadalje zahteva, da naznani min. predsednik, katere korake misli vlada storiti v interesu avstrijske trgovine.

Slovenski klerikalci izdali uradništvo.

Dunaj, 6. oktobra. »Slovensko-litvaški klub« je imel danes sejo, v kateri se je ogorčal nad včerajnjimi dogodki in celo protokolirčno ovekovečil svoje ogorčenje nad socijalnimi demokrati. Sklenili so, voliti dosedanje predsedstvo zbornice. Nato je dr. Šusterč poročal o svojih včerajnjih konferencah z ministrskim predsednikom. Oficijožni komunikati pravi, da je prislo med debato do veljave zelo slabo razpoloženje slovenskih klerikalev nasproti vladni. Gravamen tega leži v zagrebškem vseučiliškem vprašanju. Komunikati pravi nadalje, da je smatral vodocočno vprašanje kot tako, da morajo zahtevati tudi Jugoslovani kompenzacijo. Končno so sklenili, protiviti se novim davkom in zvišanju tarif, kar je v junktumu z višanjem uradniških plač. S tem so slovenski klerikalci jasno pokazali, da so proti vsakemu zboljšanju uradniške mizerije.

»Enotni češki klub«.

Dunaj, 6. oktobra. Danes je imel »Enotni češki klub« sejo, v kateri je poročal posl. Fiedler o političnem položaju. Ob tej priliki je bil tudi oficijožno poravnani spor med »Enotnim češkim klubom« in Masarykovim neodvisnim klubom. Masaryk je bil izvoljen v parlamentarno komisijo »Enotnega češkega kluba«.

Atentat na justičnega ministra Hohenburgerja.

Dunaj, 6. oktobra. Se snoči je policijska komisija v parlamentu udejstvila dejanski stan atentata. Danes dopoldne so uradni fotografi fotografirali notranjost zbornice. Atentatorja so že izročili deželnemu sodnemu in bo dvignil državni pravnik proti njemu obtožbo zaradi poskušenega umora. Justični minister je baje le vsed tega usel gotovi smrti, ker se je nagnil v svojem stolu načaj, med tem ko je prej čez barijero sklonjen govoril z nekaterimi poslanci.

Dunaj, 6. oktobra. Justični minister Hohenburger je dobil iz kabinetne pisarne čestitke, da se je atentat na njega ponesrečil. Nemški poslanci skušajo Hohenburgerja predočiti kot mučenika.

Dunaj, 6. oktobra. Vlada je še ponovni brzjavno poizvedovala po celi Dalmaciji o rodbinskih razme-

rah atentatorja, ki je bil baje eden vodilnih članov splitske organizacije socijalnih demokratov.

Pretep krščanskih socialistov.

Dunaj, 6. oktobra. V gostilni »Zum grünen Baum« so imeli krščanski socialisti zborovanje, na katerem je govoril tudi voditelj Kunschak. Nastali so kralavi, ker so prišli na zborovanje tudi socijalni demokrati. Razvil se je pretep in je bil tudi poslanec Kunschak tezen.

Monarhistična zarota na Portugalskem.

Pariz, 6. oktobra. Tu sem so došle vesti, da so monarhistični zarotniki z novimi četami vdrli čez mejo in zasedli več trgov in mest, med njimi tudi Braganzino in Chaves. Nejak republikanski častnikov se jim je postavilo v bran in so bili ustreljeni. V republikanski vojski sta tudi dva sina kronskega pretendenta Miguela braganškega. Monarhisti imajo baje tudi dve vojni ladji, ki jih hajo poslati pred Oporto in Lisabono.

Italijansko-turški konflikt.

Tripolis še ni zavzet. Rim, 6. oktobra. V uradnih krogih se dementira vest, da bi bilo mesto Tripolis že zavzeto. Samo zunanje utrdbe »Hamedie« in »Sultanie« je zasedla italijanska mornarica in tam razobesila italijansko trikoloro.

Mir v Jadranskem in Jonskem morju.

Rim, 6. oktobra. Italijanska vlada je izdala strogo povelje, da se vojne ladje v Jadranskem in Jonskem morju vzdruže vsake vojaške operacije.

Zrakoplovi za italijansko armado.

Milan, 6. oktobra. »Vita« poroča, da je italijanska vlada nakupila zrakoplovsko flotilo, obstoječe iz osem monoplanov.

Izgnani Italijani — bojkot.

Carigrad, 6. oktobra. Turška vlada je začela z izgajanjem Italijanov. Tudi bojkotno gibanje je že v polnem toku.

Albanija mirna.

Carigrad, 6. oktobra. Albanski klub je izdal proklamacijo, v kateri zavrača energično vse vesti, da bi se pripravljala Albanija na vstajo. Albanci hočejo zvesto stati na strani Turčije in odklanjajo vsako zvezo z italijanskimi Garibaldijanci.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Rasto Pastoslenšek.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 6. oktobra 1911.

Termín.

Pšenica za oktober 1911. . za 50 kg 11.98
Pšenica za april 1912. . za 50 kg 12.17
Rž za oktober 1911. . za 50 kg 10.39
Rž za april 1912. . za 50 kg 10.68
Koruza za maj 1912. . za 50 kg 8.49
Oves za oktober 1911. . za 50 kg 9.58
Oves za april 1912. . za 50 kg 9.68

Efektiv.

Trdo.

Meteorološko poročilo.

Oktobra	Čas opazovanja	Stanje barometra mm	Temperatura v m	Vetrovi	Nebo
5. 2. pop.	736.0	14.9	sl. jug	sk. oblač.	
" 9. zv.	735.8	12.0	sl. zahod	megleno	
6. 7. zj.	738.5	12.4	brezvet.	sk. oblač.	

Srednja včerajšnja temperatura 12.3°, norm. 12.2°. Padavina v 24 urah 4.0 mm.

Zdravko in Ivanka Leskovic javljata potrjam srečno tužno vest, da je njiju ljubljena, edina hčerkka

Maja

po težki in mučni bolezni danes poldne ob 5. uri v nežni starosti premirila.

Pogreb nepozabnega deteta bo v soboto dne 7. oktobra, popoldne ob 4. uri iz hiše žalosti, Čevljarska ulica št. 1. na pokopališču k. Sv. Križu.

LJUBLJANA, 5. oktobra 1911.

Dolinska glavnica K 8.000.000.

Stritarjeva ulica štev. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na kuhižice in na tekoči račun te, jih

obrestuje od dane vloge po čistih

Več stavcev

slovenčine po polnoma večih sprejme tiskara
A. Slatnar
v Kazniku.

Korespondenca!

E. M. »Italijanka« blagovoli list sprejeti p. r. Sava pri J. G.
3423

»Srečen z.«

Kontoristinja

z večletno prakso, veča samostojnega knjigovodstva, strojepisja, slovenake in nemške stenografije, korespondence itd., nastopi službo takoj ali pozneje. — Naslov pove iz prijaznosti upravnitv
»Slov. Naroda.«

3422

Odvetniški kandidat

želi spremeniti mesto. — Naslov pove upravn. »Slov. Naroda.«

3412

POGLEJTE

kadar rabite porabne in darilne predmete vseh vrst, bogato ilustrirani glavni katalog z okoli 4000 slikami, ki se Vam na zahtevo določi takoj gratis in franko.

C. in kr. dvern. dobavitelj
JAN KONRAD
Most št. 1175, Ceško. — 2923

Donašalec (Zuträger)

se sprejme v večji kavari v Ljubljani.

Kje, pove upravnitv »Sloven. Naroda.«

3345

Prodajalka

trg. izobražena z večletno prakso, varna knjigovodstva išče primerne službe. Vstop takoj. Gre le na deželo, Koroško ali Štajersko. — Cenj. ponudbe pod »Zanesljivost 1000« p. r. Ljubljana. 3434

Mr. 9308, ravno tisto toda z 10 prima

odrodji v predlogu K 5—. Nr. 9310, prima garnitura za žaganje deščic v smrekovi omarični s pokrovčkom v 9 prima odrodji K 7-20. Največja izbira orodja za žaganje v mojem glavnem katalogu. Brez rizika. Zamena dovoljena ali denar nazaj. — Po povzetju razpošilja c. in kr. dvern. dobavitelj JAN KONRAD, razpošiljevalnik v Mostu št. 1161, Ceško. — Glavni katalog z okoli 4000 slikami na zahtevo vsakomur gratis in franko. 2923

Mr. 9308, ravno tisto toda z 10 prima

odrodji v predlogu K 5—. Nr. 9310, prima garnitura za žaganje deščic v smrekovi omarični s pokrovčkom v 9 prima odrodji K 7-20. Največja izbira orodja za žaganje v mojem glavnem katalogu. Brez rizika. Zamena dovoljena ali denar nazaj. — Po povzetju razpošilja jan. KONRAD, c. in kr. dvern. dobavitelj Most št. 1155 (Ceško). Glavni katalog z okoli 4000 slikami na zahtevo gratis in franko. 2923

Mr. 9308, ravno tisto toda z 10 prima

odrodji v predlogu K 5—. Nr. 9310, prima garnitura za žaganje deščic v smrekovi omarični s pokrovčkom v 9 prima odrodji K 7-20. Največja izbira orodja za žaganje v mojem glavnem katalogu. Brez rizika. Zamena dovoljena ali denar nazaj. — Po povzetju razpošilja jan. KONRAD, c. in kr. dvern. dobavitelj Most št. 1155 (Ceško). Glavni katalog z okoli 4000 slikami na zahtevo gratis in franko. 2923

Mr. 9308, ravno tisto toda z 10 prima

odrodji v predlogu K 5—. Nr. 9310, prima garnitura za žaganje deščic v smrekovi omarični s pokrovčkom v 9 prima odrodji K 7-20. Največja izbira orodja za žaganje v mojem glavnem katalogu. Brez rizika. Zamena dovoljena ali denar nazaj. — Po povzetju razpošilja jan. KONRAD, c. in kr. dvern. dobavitelj Most št. 1155 (Ceško). Glavni katalog z okoli 4000 slikami na zahtevo gratis in franko. 2923

Mr. 9308, ravno tisto toda z 10 prima

odrodji v predlogu K 5—. Nr. 9310, prima garnitura za žaganje deščic v smrekovi omarični s pokrovčkom v 9 prima odrodji K 7-20. Največja izbira orodja za žaganje v mojem glavnem katalogu. Brez rizika. Zamena dovoljena ali denar nazaj. — Po povzetju razpošilja jan. KONRAD, c. in kr. dvern. dobavitelj Most št. 1155 (Ceško). Glavni katalog z okoli 4000 slikami na zahtevo gratis in franko. 2923

Mr. 9308, ravno tisto toda z 10 prima

odrodji v predlogu K 5—. Nr. 9310, prima garnitura za žaganje deščic v smrekovi omarični s pokrovčkom v 9 prima odrodji K 7-20. Največ